

Kuopion Luonnon Ystävien Yhdistys r.y.
Kirkkokatu 35, 70100 KUOPIO

Kuopion kaupunki, strateginen maankäyttö
PL 1097
70111 KUOPIO

MIELIPIIDE VANUVUOREN OSAYLEISKAVALUONNOKSESTA

Kaavoituksen tausta

Kaupunginhallitus on 15.4.2019 hyväksynyt Vanuvuoren osayleiskaavan luonnosaineiston asetettavaksi yleisesti nähtäville. Osayleiskaava muuttaa suunnittelualueen osalta Keskeisen kaupunkialueen yleiskaavaa (Kh 13.8.2001, MRL 201§), Ympäristöministeriön 29.11.1994 vahvistamaa Kuopion Etelä-Kallavesi/ Saaristo- Puutossalmen yleiskaavaa ja kaupunginvaltuuston 17.8.2009 hyväksymää Hiltulanlahden osayleiskaavaa. Kaavasta tulee oikeusvaikutteinen.

Kaava-alue käsittää Vanuvuoren kaupunginosan ja rajautuu etelässä Puutossalmentiehen ja Levälahdentien eteläpuolella olevaan kiinteistörajaan. Laadittavalla osayleiskaavalla ratkaistaan alueen yleispiirteinen maankäyttö ja liittyminen muuhun kaupunkirakenteeseen. Osayleiskaavan tavoitteena on mahdollistaa omakotiasumista tarjoava ja joukkoliikennettä tukeva asuinalue kohtuullisen etäisyyden päässä keskustasta.

KUOPION LUONNON YSTÄVÄIN YHDISTYKSEN MIELIPIIDE OSAYLEISKAVALUONNOKSESTA

Vanuvuoren yleiskaavan ratkaisut ovat hyvin keskeisessä asemassa siinä kuinka kunnianhimoiset ja tulevaisuuteen katsovat tavoitteet Kuopion kaupunki haluaa asettaa lähivuosikymmenten asuinalueen kaavoitukselle ja rakentamiselle. Vanuvuoren kaavoitettavan alueen rakentaminen alkaisi vasta 2030-luvulla ja nyt kaavaa laadittaessa olisi erityisen tärkeää ottaa huomioon mm. ilmastonmuutoksen ehkäiseminen, luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen sekä ihmisten ympäristötietoisuuden lisääntyminen. Ympäristötietoisuuden lisääntyminen voi esimerkiksi lisätä kysyntää ekologisemmalle ja enemmän viherympäristöjä sekä vapaita rantoja arvostavalle asumiselle.

Rantarakentaminen

Pientaloalueiden kaavoittaminen rantaan saakka ei vastaa mielikuvaa tulevaisuuteen ja muuttuviin olosuhteisiin katsovasta aluesuunnittelusta. Kaupungin omistamat ranta-alueet tulisivat valtaosin merkitä yhtenäisiksi virkistysalueiksi (V), jotka takaisivat rantojen säilymisen puustoisina ja kaikkien vapaassa käytössä. Rannoilla säästyvä kasvillisuus myös sitoo rakennetuilta alueilta tulevia valumia, mahdollistaa monimuotoisen lajiston säilymisen ja turvaa maiseman yhtenäisyyden järveltä päin katsottaessa.

Asutuksen keskittäminen kaava-alueen eteläosaan

Esitämme, että kaavassa rakennettavaksi osoitettava alue rajattaisiin eteläosaan lähelle Hiltulanlahtea ja vain alueet III Mustalahti, IV Kaikonlahti ja V Pitkäniitty rakennettaisiin. Näin menetellen asuinalueita syntyisi lähes 5000 hengelle ja yhdyskuntatekniikka voitaisiin rakentaa Hiltulanlahden alueisiin tukeutuen. Asuinalueiden keskittämisellä lähemmäs jo olemassa olevaa asutusta säästyisivät alueen pohjoisosat maa- ja metsätalousvaltaisina virkistysalueina. Huomattavaa taloudellista säästöä tulisi kun siltoja ja infrastruktuuria ei rakennettaisi miltei rakentamattoman niemen kärkeen. Uuden asutuksen keskittäminen Hiltulanlahden suunnalle edesauttaisi Vanuvuoren pohjoisosan säilymisen edelleenkin ns. hiljaisena alueena.

Esitämme alueelle ekokylämäisten kokonaisuuksien suunnittelua. Asumisessa korostuisivat uusiutuvan energian tuotanto, puurakentaminen, laajat rakennetut ja rakentamattomat viheralueet ja omavaraviljely yhdistettyinä olemassa olevaan maalaisympäristöön. Ekokylä olisi omiaan vahvistamaan Kuopion kaupungin asuntotarjontaa ja vetovoimaisuutta.

Sillat

Mikäli edellä esitettyä rakentamisen keskittämistä alueen eteläosiin ei toteuteta, tulisi kaavasta poistaa Koiraveden ja Oravivirran yli kulkevat sillat. Kaikilla silloilla olisi merkittävät haitalliset vaikutukset alueen lajistoon ja luontotyyppeihin. Erityisesti Oravivirran siltavaraus on tarpeeton ja toteutuessaan kevyenliikenteenväylä uhkasi rakentamattoman Pirttiniemen luonto- ja virkistysarvoja. Koiravirran silta voi heikentää merkittävästi läheisen Keinälänniemen luonnonsuojelualueen ja Natura-alueen luontoarvoja, jotka ovat olleet alueiden suojeluperusteina. Kaavaselvityksistä puuttuu Natura-vaikutusten arviointi, mitä ilman ympäristöä laajasti muuttavaa sillan rakentamistoimintaa ei tulisi esittää yleiskaavassa. Jo yleiskaavavaiheessa tulisi olla riittävät vaikutusten arvioinnit tehtyinä niistä toiminnoista, joiden varaan moni yleiskaavan ratkaisusta perustuu. **Aiheuttaisiko siltojen rakentaminen muutoksia veden virtaamisessa ja olisiko siltojen rakentamisella muita merkittäviä vedenlaatua heikentäviä vaikutuksia?**

Arvokkaiden luontokohteiden turvaaminen

Toivomme, että arvokkaiden luontokohteiden ympärille jätetään riittävän leveät suojavyöhykkeet ja luontokohteiden väliset yhteydet turvataan muuttamalla viheryhteystarvemerkinä virkistysalueruokinnaksi (V). Erityisesti alueella esiintyvien soiden ja pienvesien valuma-alueet tulee huomioida mahdollisimman kattavasti ja liito-oravan kulkuyhteydet turvata esimerkiksi kaavoittamalla ranta-alueet virkistysalueiksi. Arvokkaita luontokohteita tai niiden lähiympäristöjä

ei tule ottaa hulevesialueiksi, koska alueille tulevat veden voivat sisältää suuria määriä kiintoainesta ja huonoimmassa tapauksessa myös esim. vieraslajien siemeniä.

Kaavan taustaselvityksistä ei löydy lepakkoselvitystä, vaikka kaava-alueella sijaitsevat vesistöjen rannat, vanhat rakennetut ympäristöt, ikääntyvät metsät ja kallioalueet voivat olla eri lepakkolajeille merkittäviä lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Toivommekin kaavaselvitysten täydentämistä riittävän kattavalla lepakkoselvityksellä.

Kaavan vertailussa Valtakunnallisiin alueiden käytön tavoitteisiin mainitaan Natura-alueiden huomioimisen parantuvan kaavoituksen myötä. Kaavan myötä syntyvä mahdollinen asutus lisää virkistyskäyttöpainetta mm. Vanuvuoren luonnonsuojelualueilla, mikä voi heikentää alueen suojeluarvoja. Lisäksi Koiraveden yli esitetyllä siltaratkaisulla voisi olla merkittäviä haitallisia vaikutuksia Keinälänniemen Natura-alueeseen. Eri toimenpiteiden todelliset vaikutukset Natura-alueisiin tulisi arvioida tarkemmin jo yleiskaavoituksen yhteydessä.

Vesistövaikutukset:

Rantarakentaminen, viherrakentaminen ja hulevedet aiheuttavat vesistöjen kuormitusta. Olemmekin huolestuneita kuormituksen vaikutuksista pitkäviipymäisen Koiraveden tilaan ja sen syvänteiden happitalouteen. **Onko syvänteiden happikato ja sen seurannaisvaikutukset otettu kaavan vaikutusten arvioinnissa huomioon?** Esitämme, että syvänteiden nykytilan selvitys tulisi ottaa vertailupohjaksi ennen rakentamisen aloittamista.

Alueelta kartoitetut uhanalaiset luontotyypit ja METSO-arvot

Yleiskaava-alueelta ei ole esitetty alueella esiintyviä METSO-arvoja tai uhanalaisia luontotyyppejä. Vaikka METSO-kohteilla ei ole lain suomaan turvaa, edustavat ne säästämisen arvoisia metsäkohteita. **Kysymmekin, kuinka METSO-kelpoisten alueiden luontoarvot aiotaan kaavoituksessa turvata?**

Pidämme kaavassa hyvin huolestuttavana, että suurinta osaa alueen lehtoista ei pyritä turvaamaan ns. arvokohteina. Lehtokeskusalueen isona maanomistajana Kuopion kaupungilla tulisi olla erityinen vastuu lehtojen säilymisestä eri puolilla kaupunkia. Arvokohde-termiä ei kaavaselostuksessa avata riittävästi. Luontokohteiden luokittelussa tulisi käyttää jotakin jo vakiintunutta kriteeristöä ja säästettäväksi tulisi valita erityisesti uhanalaisia luontotyyppejä kattavia kohteita. **Miksi esimerkiksi lehdot ovat varsin aliedustettuina arvokohteiden joukossa (kaavaselostus sivu 22), mutta arvokohteisiin lukeutuu esimerkiksi paljon peltoa?**

Virkistyskäytön ohjaaminen

Alueen virkistyskäyttörakenteet ja reitit tulee suunnitella siten, että tarpeeton kulkeminen ohjataan pois arvokkaimmista luontokohteista. Arvokkaimmat luontokohteet tulisi turvata perustamalla niistä luonnonsuojelualueita ja käyttää SL-1 -kaavamerkintää. Erityisen huolestuneita olemme lisääntyvän virkistyskäyttöpaineen vaikutuksista kaava-alueen länsireunaan sijoittuvilla Vanuvuoren luonnonsuojelualueilla. Aivan luonnonsuojelualueiden kupeeseen nousevalla asutuksella on vaikutuksia yksityisten luonnonsuojelualueiden

luontotyyppeihin ja lajistoon. **Kuinka lisääntyvän virkistyskäytön haitalliset vaikutukset luonnonsuojelualueiden lajistoon ja luontotyyppeihin ehkäistään?**

Ilmastonmuutoksen ehkäisy ja siihen sopeutuminen

Kaava ei sisällä erityisen kunnianhimoisia esityksiä ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Pientalovaltainen asuminen on energiatehontonta ja vie huomattavasti enemmän maa-alaa esimerkiksi kerrostalovaltaiseen asutukseen verrattuna. Alueen kaavoituksessa kohteen metsäpinta-alan putoaminen 1000 hehtaarista puoleen eli 500 hehtaariin (kaavaselostuksen sivu 41) on myös huolestuttavaa. Kuopion kaupungin ilmastopoliittisessa ohjelmassa edellytetään, että maankäytön suunnittelun yhteydessä kartoitetaan ilmastonmuutoksen aiheuttamat riskit ja ne otetaan huomioon suunnitteluprosessissa. **Kuinka metsäpinta-alan pienentymisestä aiheutuva hiilivaraston ja – nielun katoaminen aiotaan kompensoida ja miten huomioidaan ilmastopoliittiset tavoitteet?**

Kaavoituksen yhteydessä voitaisiin ottaa käyttöön esimerkiksi vapaaehtoinen metsäalueiden kompensointi lisäämällä luonnonsuojelualueiden tai muiden puuntuoton ulkopuolelle jäävien alueiden määrää Kuopion kaupungin alueilla.

Yhteenveto

Esitämme toiveen, että kaavan valmistelu jatkuisi ilmastonmuutoksen ja luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen hillinnän osalta nykyistä kunnianhimoisemmalla tavalla. Ekokylämäinen rakentaminen voisi olla yksi tapa ottaa kaavassa huomioon mahdollisimman paljon monimuotoisuutta turvaavia ja ekologisia ratkaisuja.

Erityisinä toimina esitämme rakentamisen keskittämistä alueen eteläosaan, silta- ja rantarakentamisesta luopumista, metsäpinta-alan pienenemisen kompensoimista ja METSO-ohjelman mukaisten arvokkaimpien metsäkohteiden ja uhanalaisimpien luontotyyppien (mm. lehdot) turvaamista. Kuopion kaupungin ilmastopoliittiset tavoitteet tulisi huomioida kaavassa nykyistä paremmin ja mm. metsäpinta-alan vähenemisen vaikutukset arvioida. Lisäksi toivomme lisäselvityksiä ja kaavaselvitysten täydentämistä lepakkoselvityksellä, vesistöjen syvänteiden nykytilan selvityksellä sekä riittävän kattavalla arviolla suunnitelmien vaikutuksista läheisiin Natura-alueisiin

Pyydämme vastauksia esittämiimme tarkentaviin kysymyksiin.

Kuopiossa 30.5.2019

Anne Paulo-Tuovinen
KLYY:n puheenjohtaja

Tiina Heinonen
KLYY:n sihteeri